

Elävä Kainuu Leader ry

TOIMINTAKERTOMUS

2025

Leader-toiminta ja strategioiden toteuttaminen

Hyvä aktiivinen hankehaku jatkui edellisen vuoden malliin myös vuonna 2025. Hyväksytyt hankemäärät pysyivät noin 60 kappaleen tietämissä myös 2025. Runsas hakemusten määrä kertoo, että Leader-toiminnalle on tarvetta harvaan asutulla maaseudulla maaseudun kehittämiseksi. Uuden ohjelmakauden 2028–2034 sisältö voi vaikuttaa hankehakemusten kasvuun tällä ohjelmakaudella, koska EU:n maaseuturahoituksen rahoituskehysedotus MFF tällä hetkellä sisältää isoja huonontavia muutoksia Leader-toimintaan. Yhteistyö tiivistyi Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun Leader-ryhmien kesken vuonna 2025 kuin myös Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen kanssa.

Käytännön esimerkkejä yhteistyöstä Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun Leader-ryhmien kesken olivat yhteiset POPPIS-päivät, kuukausittaiset Teams-kokoukset sekä Keskipiste ja Rieska Leaderien hallitusten ja henkilöstön vierailu Kainuussa. Tämä antoi hyvän lähtökohdan tulevaan uudistukseen, kun Kainuun ELY-keskus ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus yhdistyvät Pohjois-Suomen Elinvoimakeskukseksi vuoden 2026 alussa.

Aktivointityötä tehtiin alueella aiempaa suunnitellummin yhdistäen muun muassa hankeinfo ja jokin muu tapahtuman, kuten esimerkiksi Elävä Kainuun ja Oulujärvi Leaderin kunnissa toteutettu ”Kylästä yhteisölähtöinen yritys”, joka tehtiin yhteistyössä Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin, Yhteiskunnallisten yritysten osaamiskeskuksen (YYO) ja Itä-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten kanssa. Yhteydenottoja toimistoon tuli vuoden aikana 132 kappaletta, aiempaan vuoteen verrattuna kasvua oli 22 kappaletta. Keväällä ja syksyllä pidetyt paikalliset rahoitusinfot kunnissa ja yhdistysten illoissa varmistivat sen, että Leaderin rahoituksesta jaettiin tietoa toiminta-alueella runsaasti. Kävijämäärien perusteella aktiivisin hankeneuvonnan kysyntä on Kuhmossa.

Kevään kuntayhteistyöpalaverista tuli pyyntö käydä kertomassa Leader-toiminnasta uusille kunnanvaltuustoille ja kunnanhallituksille. Ajatus toteutettiin, ja toiminnanjohtaja ja osassa mukana puheenjohtaja kiersivät syksyllä alueen neljä kuntaa kertoen, mitä Leader-toiminta on yleensä Suomessa, mitä Elävä Kainuu Leader tekee ja mitä suunnitellaan Leader-toiminnan osalta uudella ohjelmakaudella 2028–2034. Suomussalmen kunnanhallituksen luona vierailu on sovittu alkuvuodelle 2026.

Vuonna 2025 hankkeitten painopiste oli Älykkäässä uudistumisessa, jos aiemmin se oli ollut enemmän Parasta paikallista. Koko ohjelmakauden osalta on tarvetta saada enemmän hankkeita, joiden painopiste olisi Vihreää viisautta. Leader-ryhmien teemana vuonna 2025 oli kulttuuri ja yhdistyksemme kulttuuriin liittyviä hankkeita tuotiin viestinnässä esille.

Yhdistyksen ensimmäinen Nuoriso Leader -hanke, joka oli esiselvityshanke, toteutettiin kesä-joulukuussa. Hallitus hyväksyi marraskuussa hankkeen loppuraportin, Nuoriso Leader -strategian, -toimintamallin ja -verkostoa analyysin. Uusi kaksivuotinen Nuoriso Leader -hanke, joka toteuttaa esiselvityksen tuotokset, sai rahoituspäätöksen ja se alkaa tammikuussa 2026. Kunnat kannattivat hanketta yksimielisesti.

Rahoituskauden 2023–2027 strategian toteuttaminen

Toimintavuonna 2025 oli kuusi hakujaksoa, jotka olivat avoimia kaikille hakemustyypeille. Nämä oli jaoteltu kolme keväälle ja kolme syksylle. Keväällä tuli runsaasti hakemuksia, mutta syksyn ensimmäisessä käsittelyssä hakemuksia oli vain muutama kappale. Hakemusten kappale- ja euromäärä noudatti edellisen vuoden tasoa, hyväksytyjä yritystukihakemuksia oli 35 ja hanketukihakemuksia 23 kappaletta. Tavoitteena oli yhteensä 50 kappaletta vireille tullutta hakemusta, tavoite siis täyttyi. Peruttuja ja hylättyjä oli yhteensä 13 kappaletta, peruutusta osa oli aiempina vuosina aloitettu hankkeita. Teemahakuja ei vuonna 2025 ollut.

Hallitus päivitti rahoituslinjauksia vuodelle 2025 muun muassa nostamalla tukitasoa 10 % yleishyödyllisille investointi – ja kehityshankkeille. Ajatuksena tässä on tukea muun muassa pieniä yhdistyksiä yleishyödyllisissä hankkeissa, jolloin ne voivat paremmin kehittää toimintaansa ja kasvattaa yhteisöllisyyttä ja yhteistyöverkostoja.

Myöntövaltuutus oli 777 875 euroa vuodelle 2025 ja se sidottiin kokonaan. Kokonaissidonta vuonna 2025 yritystuille ja hanketuille oli 993 785, 27 euroa. Ruokavirasto ilmoitti, että Leader-ryhmien vuodelta 2024 vuodelle 2025 siirtyvät rahoituskiintiöt yritys- ja kehittämishankkeisiin olivat Elävä Kainuu Leaderin osalta seuraavat: maaseuturahasto 160 046,78 euroa ja valtio 163 037,59 euroa + yksityisrahoitus.

Oman kehysseurantaan pohjautuen kehystä siirtyy vuodelta 2025 vuodelle 2026 yhteensä noin 245 000 euroa. Tämä on lähtöisin vuodelta 2023, joka ei toteutunut täysimääräisesti mm. Hyrrä-ohjelmiston toimimattomuuden takia. Siirtävästä myöntökehysmäärästä tulee virallinen tieto Ruokavirastolta alkuvuodesta 2026. Ohjelmakauden 2023–2027 myöntökehysten kokonaissumma 3 942 900, joka sisältää myös toimintarahan 903 900 euroa.

Myönnetty myöntövaltuutus

Kehys- vuosi	%osuus	EU 43%	Valtio 37%	Kunta 20%	TUKI YHT.
2023	15,20648 %	198 700,00	171 000,00	92 425,00	462 125,00
2024	30,86953 %	403 400,00	347 100,00	187 625,00	938 125,00
2025	25,60000 %	334 500,00	287 800,00	155 575,00	777 875,00

Rahoituskaudelle 2025 hakemuksia puollettiin ja Kainuu ELY-keskuksen laillisuustarkastuksen jälkeen hyväksyttiin yhteensä 58 kappaletta ja näiden lisäksi peruttiin hakemuksia viisi kappaletta. Perutut hankehakemukset johtuivat muun muassa ei tuettavasta toimialasta, väärästä tukimuodosta, kilpailutilanteesta. Hallituksen pisteytyksessä kahdeksan hankehakemusta ei saanut tarvittavaa pistemäärää, eli ne eivät saaneet puoltaa. Yritystukia haettiin ja hyväksyttiin 35 kappaletta ja suurin osa niistä oli kertaluontoisia käynnistämisen- ja kehittämistukia. Yksittäisiä isompia investointihakemuksia hyväksyttiin myös, näistä esimerkkinä ovat Ukkis Oy:n hanke Hyrynsalmella, Taiga Spirit Kuhmossa, Vuokatin seikkailupuisto Sotkamossa ja Henjan Oy (Piispanpysäkki) Suomussalmella. Hanketukia puollettiin ja hyväksyttiin 23 kappaletta. Suurimpia yleishyödyllisiä hankkeita ovat Kuhmon Rajaseudun muistot ja Sotkamon YHESSÄ -hanke ja ampumaratahankeet. Alueitten välisiä hankkeita on yksi kappale, ja yhteistyökumppanina on Oulujärvi Leader ry.

Uusia hakijoita oli 55,28 % hakijoista, joten 50 prosentin tavoite täytettiin. Leaderin henkilöstön yhteistyö varsinkin Kainuun ELY-keskuksen kanssa oli sujuvaa ja nopeaa henkilövaihdoksista huolimatta. Tämä etukäteisyhteistyö nopeutti hankkeitten käsittelyä ELY-keskuksen laillisuustarkastuksessa.

Yritys- ja hanketukien määrä 2025, hallituksen puoltamat ja ELY-keskuksen hyväksymät

	Hyväksytyt kpl	%	hyväksytyt €	%
Yritystuet	35	60,3	219 290,74	22,1
Hanketuet	23	39,7	774 494,53	77,1
Yhteensä	58	100,0	993 785,27	100,0

Edelliseen vuoteen verrattuna vuonna 2025 prosentuaalinen jakosuhte yritys- ja hanketukien on samaa luokkaa. Yritystukien tavoite on 35 %. Yritysten investointi- ja kehittämistyöhön vaikuttavat yleinen taloudellinen tilanne, kysynnän muutokset ja kustannusten kehitys.

Painopisteittäin ohjelmakauden 2023–2027 strategia on toteutunut oheisten taulukoiden mukaisesti. Taulukot sisältävät hallituksen puoltamat ja Kainuun ELY-keskuksen hyväksynnän saaneet hankkeet. Euromääräisesti suurin painopistealue vuonna 2025 on Älykästä uudistumista, mikä on tässä vaiheessa jo huomioitava paikallisessa kehittämistyössä strategian muiden painopisteiden tulostavoitteiden saavuttamiseksi.

Painopistealueitten toteutuminen 2025 yritys- ja hanketuissa

Painopistealueittain toteutuminen 2025								
Painopiste	Yritystuki kpl	eurot	tot.% eurot	tavoite%	hanketuet kpl	eurot	toteutuma%	tavoite%
Parasta paikallista	11	59209,00	23,9 %	40	12	301 869,17 €	39,0 %	40
Älykästä uudistumis	13	86394,38	41,1 %	30	8	434 151,43 €	56,1 %	30
Vihreää viisautta	11	73687,36	35,0 %	30	3	38 473,93 €	5,0 %	30
Kustannukset myön	35	219290,74	100	100	23	774 494,53 €	100,00 %	100

Painopistealueittain toteutuminen 2025		
kaikki yhteensä	tot% euroina	tavoite %
Parasta paikallista	35,75 %	40
Älykästä uudistumis	52,86 %	30
Vihreää viisautta	11,39 %	30

Vertailun vuoksi vielä painopistealueet koko ohjelmakauden 2023–2027 luvut vuoden 2025 loppuun

Painopistealueittain toteutuminen 2023-2027								
	Yritystuki kpl	eurot	tot.% eurot	tavoite%	hanketuet kpl	eurot	toteutuma%	tavoite%
Parasta paikallista	27	156 387,20 €	35,0 %	40	36	766 019,61 €	39,0 %	40
Älykästä uudistumis	25	166 831,98 €	37,4 %	30	16	545 424,27 €	56,1 %	30
Vihreää viisautta	15	123 233,41 €	27,6 %	30	8	172 245,57 €	5,0 %	30
yhteensä	67	446 452,59 €	100	100	60	1 483 689,45 €	100,00 %	100

Painopistealueittain toteutuminen 2023-2027		
kaikki yhteensä	tot% euroina	tavoite %
Parasta paikallista	47,79 %	40
Älykästä uudistumis	36,90 %	30
Vihreää viisautta	15,31 %	30

Yleishyödylliset pienhankkeet ja yrityspuolen kokeilu- ja valmistelutuet maksettiin jo pääosin hakuvuonna.

	Loppumaksu maksettu 2025 kpl	Loppumaksu €
Yritystuki	25	99 375,38
Hanketuki	21	222 833,24
Yhteensä	47	322 211,62

Päätyneiden yrityshankkeiden maksatus toteutui 100 prosenttisesti ja hanketukien maksatus toteutui 99,52 prosenttisesti. Tämä kertoo hyvin suunnitelluista ja resursoituista hankkeista.

Läpileikkaavien teemojen toteutumista seurataan rahoitettujen (kaikkien hallituksen puoltamien) hankkeiden ja yritystukien ao. valintakriteeristä saaman pistemäärän keskiarvon perusteella vrt. strategiassa asetettu tavoite. Hanke toteuttaa teemaa, mikäli keskiarvo on 2 tai yli.

Läpileikkaavat teemat ja niiden toteutuma alla mainitussa taulukossa.

Yritystuet

	Toteutuma %	Tavoite %
Osaaminen	36	50
Yhteistyö (yhteistyötahot)	32	50
Vastuullisuus	44	75
Nuoret	2	75

Hanketuet

	Toteutuma %	Tavoite %
Osaaminen	26	50
Yhteistyö (yhteistyötahot)	52	50
Vastuullisuus	71	75
Nuoret	11	75
Tietoyhteiskunta ja uusi teknologia	16	50

Maaseudun nuorten väheneminen ja poismuutto opiskelujen sekä työn perässä on haaste, joka vaatii moninaisia toimia nuorten sitouttamiseksi alueelle. Uusi kaksivuotinen Nuoriso Leader -hanke Tulevaisuuden tekijät ja ROJEKTI-rahoitus antavat nuorille mahdollisuuden vaikuttaa ja tehdä omia hankkeita, jotka vastaavat heidän tarpeisiinsa ja kiinnostuksen kohteisiinsa. Kokonaisvaltainen lähestymistapa, jossa nuoret otetaan aidosti mukaan ja tarjotaan heille tukea ja kannustimia, auttaa aktivoimaan ja sitouttamaan nuoria maaseudulle ja saamaan heidät osallistumaan alueen kehittämiseen.

Tulevaisuuden Maalaisjärki- esiselvityshankkeen maksu haettiin ja saatiin 69 953,11 €, josta osuus 10 176,44 € maksettiin yhteistyökumppani Oulujärvi Leader ry:lle.

Vuoden 2025 teemana oli kulttuuri ja yhdistyksen tukemista hankkeista nostettiin viestinnässä esille muun muassa sotkamolainen Heinämäen kyläseuran Tervasuon pitkospuut, suomussalmelainen Vaarannivan Risusuon lintutorni, hyrynsalmelainen Kaunislehto 2.0 talomuseon vetovoiman vahvistaminen, kuhmolainen Kansantanssia Kainuussa, suomussalmelainen Kiannan kyläseuran Salovaaran puromyllyn ja pärehöylän kunnostus, kuhmolainen Rajaseudun muistot. Osa edellä mainituista hankkeista löytyy kulttuuriperintöstrategian sivuilta www.kulttuuriperintostrategia.fi.

Ohjelmakauden 2014–2020 (2022) strategian toteuttaminen

Päätyneen ohjelmakauden 2014–2020 (2022) ”Kaveria ei jätetä” toiminta keskittyi 2 v indikaattori kyselyihin sekä indikaattoritietojen ylläpitoon ja arkistointiin. Ohjelmakauden vaikuttavuusviestintään palkattiin henkilö kahdeksi kuukaudeksi 100 % työajalla tehtävänä vaikuttavuusviestintämateriaalit ja viestintä. Rahoitus tuli vanhan ohjelmakauden toimintarahana palkkabudjetista. Ohjelmakauden 2024–2020(2022) infograafit julkaistiin Elävä Kainuu Leader ry:n kotisivuilla ja sosiaalisessa mediassa huhtikuussa 2025, ja ne olivat seuraavat: kokonaiskuva, painopistealueitten toteutuminen, maksetut tuet kunnittain prosentuaalisesti, palautekyselyjen tulokset yritys- ja hanketukitoimijoilta, ohjelmakauden opit. Lisäksi viestijä teki videohaastattelut seitsemästä hallituksen valitsemasta hankkeesta ja ne julkaistiin Elävä Kainuu Leader ry:n YouTube-kanavalla <https://www.youtube.com/@elavakainuuleaderry8502>. Ohjelmakauden arkistoinnin hoitoon palkattiin 1.1. – 30.4.2025 ajalle 100 % työajalla henkilö. Rahoitus tuli vanhan ohjelmakauden palkkabudjetista.

Ohjelmakauden loppumaksu ajalta 1.8.2024 – 30.4.2025 haettiin elokuussa ja haettu summa 52 382,88e saatiin täysimääräisenä. Vuosien 2014–2022 rahoituskehys lisäkehyksineen sidottiin täysimääräisesti jo vuonna 2022 ja myöntövaroista rahoituksen sai yhteensä 150 hanketta, 69 yritystukea ja 81 kehittämishanketta (joista kolme teemahanketta). Rahoitushakemuksia saapui vireille vuosina 2014–2022 kaikkiaan 226 kpl, teemahankkeiden alahankkeet mukaan lukien määrä on lähes 300 kpl. Ohjelmakauden 2014–2020 ja siirtymäkauden hanke- ja yritystukien toteutusaikaa oli maksimissaan 31.12.2024 asti, ja toimintarahan 30.4.2025 asti. Kaikkien toimien oli oltava loppuun suoritettuja ja maksettuja 31.12.2025.

Palkitut hankkeet

Elävä Kainuu Leader palkitsee joka vuosi esimerkillisen hanke- ja yritystuen. Yhdistys palkitsi vuosikokouksessaan huhtikuussa 2025 vuoden 2024 yritystoimenpiteenä Marion Finland Oy:n osa-aikaisen yritystoiminnan käynnistäminen (Sotkamo). Perusteluina oli, että hanke on ollut tarpeellinen, kustannustehokas ja uusia yrittäjiä eteenpäin vievä, ja siinä on huomioitu vastuullisuus. Hankkeessa on korostunut yhteistyön, digi- ja teknologian sekä paikallisuuden hyödyntäminen.

Vuoden 2024 yleishyödyllisenä investointihankkeena palkittiin Ristijärven Metsästysseura ry:n RIHLA - Ristilammen ampumaradan harjoittelupuitteiden laajentaminen. Hanke on maakunnallisesti merkittävä yleishyödyllinen investointi, joka edistää turvallisuutta ja varautumista. Hankkeessa on huomioitu ympäristövastuullisuus, lisäksi sillä on vaikuttavuutta nuorten harrastusmahdollisuuksiin. Hanke on edistänyt alueen toimijoiden yhteistyötä.

Yhdistyksen toiminta, hallitus, jäsenoiminta sen hallinto, laatutyö ja vertaisauditointi

Yhdistyksen hallitus kokoontui vuoden aikana kahdeksan kertaa. Suurin osa oli live-kokouksia, mutta tarjolla oli myös Teams-yhteys kokouksen toimivuuden kannalta. Hallituksen varsinaisten jäsenten osallistumisprosentti oli 76 ja varsinaisten ja varajäsenten yhteensä 84 % tavoitteen ollessa 85 %. Hallituksen uusille jäsenille järjestettiin perehdytyskoulutus sekä lisäksi maaseutuverkosto järjesti hallitusten jäsenille kaksi yleistä koulutusta Leader-toiminnasta, nämä toteutettiin Teams-yhteydellä. Hallituksen kokoukset järjestettiin tuettujen hankkeiden toimipaikoissa, ja hanketoimijat esittelivät lyhyesti toimintansa. Hallituksen puheenjohtajana on toiminut Arto Tolonen Ristijärveltä.

Toimikauden 2025–2026 hallitusjäsenet (henkilökohtainen varajäsen suluissa):

Asukasedustus:

Kari Korhonen, Ristijärvi	(Pasi Laajala, Sotkamo)
Pirjo Väyrynen, Sotkamo	(Johanna Numminen, Sotkamo)
Helena Komulainen, Kuhmo	(Kirsti Tolonen, Ristijärvi)

Yhteisöedustus:

Pertti Väisänen, Hyrynsalmi	(Kirsi Sahrman-Hauhia, Suomussalmi)
Timo Mustonen, Sotkamo	(Tarja Tervo, Sotkamo)
Eine Kotamaa, Kuhmo	(Hannu Hälinen, Ristijärvi)

Paikallinen julkinen taho:

Kati Kaartinen, Hyrynsalmi	(Piia Määttä, Sotkamo)
Jonna Seppänen, Suomussalmi	(Pirjo Heikkinen, Suomussalmi)
Tanja Pyykkönen, Kuhmo	(Riikka Heikkinen, Kuhmo)

Hallitus teki itsearviointin, joka käytiin läpi joulukuun kokouksessa. Hallituksen jäsenistä 18 kappaletta 19:sta vastasi kyselyyn, heistä 92 prosenttia oli valmis jatkamaan hallituksessa. Kaikkien vastausten keskiarvo oli 4,6 ja vuoden 2024 vastaava luku oli 4,1. Hallitustyöskentelyn ilmapiiri on avoin ja keskustelevalta, työskentelytavat ovat vakiintuneet ja selkeät. Yhteistyö Leader-toimiston kanssa on hyvä. Kyselyssä vähiten pisteitä eli 3,3 sai lause: välitän viestejä Leader-ryhmän toiminnasta verkostolleni. Tähän ratkaisuna mietittiin hallituksen omia verkostoja ja niiden hyödyntämistä. Pelkkä Leader-toimiston tekemä viestintä ei riitä. Parhaat pisteet sai kysymys: Henkilöstö valmistelee asiat hyvin hallitukselle. Sen pisteet olivat 5,0 ja edellisenä vuonna 4,5.

Vuosikokouksessa Hyrynsalmella 28.4.2025 käsiteltiin sääntömääräiset asiat, sääntömuutoksia ei tehty. Yhdistyksen päätösvaltaa käyttää puheenjohtaja ja 9-henkinen hallitus. Hallitusjäsenien valinta ja toiminta noudattaa kolmikantaperiaatetta ollen myös maantieteellisesti, sukupuolittain ja ikärakenteeltaan varsin kattava. Uusia henkilöitä oli 8, joka on 42 prosenttia hallituksesta. (<https://www.kainuuleader.fi/yhteystiedot/>).

Ohjelmakauden 2023–2027 toimintaraha on 903 783,78 euroa ja siitä on haettu ennakkoa vuonna 2023. Maksupäätöksen mukainen saatu ennakko on 334 400 euroa. Toimintaraharesurssit kattavat Leader-toiminnan hallinnolliset toimet. Vuonna 2025 pääasiallisin kulu muodostui henkilöstön palkoista. Henkilöstöön kuuluvat toiminnanjohtaja ja hankeneuvoja kokoaikaisina työntekijöinä. Kuntien suostumuksella palkattiin vanhalla kuntarahalla 1.5.2025 – 31.12.2025 ajalle toimistotyöntekijä 50 prosentin työpanoksella. Vanhan ohjelmakauden toimintarahalla palkkaroilla palkattiin alkuvuonna viestijä kahdeksi kuukaudeksi 100 % työajalla ja arkistoinnista ja ohjelmakauden viimeistelytehtävistä vastaava henkilö neljäksi kuukaudeksi 100 % työajalla. Kesäkuussa aloitti nuorisokoordinaattori omassa Nuoriso Leader -esiselvityshankkeessa, jonka kesto oli 6 kuukautta. Hänellä oli 100 % työpanos. Hanke oli täysin Kainuun ELY-keskuksen rahoittama. Kyläkoordinaattori työskenteli vuonna 2025 valtionavulla 0,6 htv. Tulevaisuuden Maalaisjärki selvityshanke päättyi toukokuussa 2025, hanketyöntekijän htv oli 0,21.

Kirjanpito ja tilinpäätös tehdään ostopalveluna tilitoimistossa. Yhteistyö tilitoimiston kanssa on ollut ripeää ja hyvin toimivaa. Palkanlaskennan hoitaa yhdistyksen henkilöstö itse. Henkilötyövuosiksi muutettuna yhdistys työllisti 4,13 henkilöä, josta 2,49 kohdistui toimintarahalle (päättäneelle kaudelle 0,76 htv ja 2023–2027 toimintarahalle 1,73 htv). Yhdistyksen talous ja maksuvalmius on hyvä. Vuonna 2025 yhdistyksellä oli aktiivisena 2 eri toimintarahahanketta (6:llä eri kustannuspaikalla), joiden yhteensovitus sujui hyvin ja säädösten mukaisesti.

TYHY-toimintatavat ja seuranta on sovittu henkilöstön kesken. Työntekijöillä oli käytössään tuki (E-passi) työhyvinvointia edistävään liikunta- ja kulttuuritoimintaan. Henkilöstön TYHY-toimintaan kuuluu myös lupa käyttää yksi tunti liikuntaan viikossa työtilanteen niin salliessa. Henkilöstö kokoontui kerran kuukaudessa tiimipalaveriin keskustellakseen ja jakaakseen ajankohtaista tietoa omilta alueiltaan. Hallituksen puheenjohtaja Arto Tolonen piti jokaisen henkilöstön jäsenen kanssa kehityskeskustelun huhti-toukokuussa 2025. Henkilöstö osallistui Ruokaviraston järjestämiin koulutuksiin säännöllisesti. Henkilöstö suoritti syksyllä 2025 työterveyden pyynnöstä minimivaatimuksena olleen hätäensiapukurssin.

Kevään 2025 kolme hakujaksoa ja niitä seuraavat hallituksen kokoukset päätettiin hallituksessa marraskuussa 2024. Syksyn kolme hakujaksoa päätettiin kesäkuussa 2025. Laatuksikirjaa päivitettiin prosessien osalta. Jäseniä yhdistyksessä oli vuoden lopussa henkilöjäseniä 64 ja yhdistysjäseniä 20, yhteensä 84. Tavoite oli 90 jäsentä 31.12.2025. Jäsenkirjeet lähetettiin huhtikuussa ja joulukuussa sähköpostitse. Toimisto oli kiinni 7.7. – 25.7.2025 ja 22-26.12.2025.

Kuhmolainen Niemisen kyläyhdistys ry lopetti toimintansa ja lahjoitti jäljelle jääneet varat 12 720,04 euroa Elävä Kainuu Leader ry:lle jaettavaksi kuhmolaisille toimijoille. Hallitus päätti jakaa tasasumman 2 544,00 euroa lahjoitusvaroista viidelle kuhmolaiselle toimijalle. Hakijoita oli 16 kappaletta määräaikaan 30.9.2025 mennessä. Hakemuksessa piti esittää, miten hakija vahvistaa ja aktivoi kyläyhdistysten ja yhdistysten toimintaa kuhmolaisien kylien hyväksi. Lahjoituksen saavat yritykset ovat: Kuhmon 4 H-yhdistys ry, Kuumun kyläyhdistys ry, Kuhmon Hanka-Martat ry, Kuhmon reserviupseerit ry, Rahajärven kyläyhdistys ry. Nämä yhdistykset olivat perustelleet

hakemuksissaan hyvin, miten vahvistavat ja aktivoivat toimintaansa Kuhmon kylien hyväksi. Lahjavarat jakautuvat monipuolisesti ja laaja-alaisesti Kuhmon alueelle kaikille ikäluokille. Lahjoituksen vastaanottajilta edellytetään mediatiedottamista lahjarahalla tehdyn toiminnan vaikuttavuudesta ja jatkuvuudesta vuoden 2026 loppuun mennessä.

Talous

Yhdistyksen taloustilanne on kokonaisuudessaan hyvä. Yhdistyksen vuoden 2025 tilinpäätös on 15 426,50 € ylijäämäinen. Suurin osa tuotoista tulee käyttötilikorkotuloista, joita tilivuodelle kirjattiin 9 718,44 €. Muita tuottoja tuli jäsenmaksuista ja hankkeista. Eri hankkeille / kustannuspaikoille on kohdistettu osuus yhteisistä kuluista (mm. palkat, vuokrat, puhelinkulut jne.) toteutuneen työajan mukaisessa suhteessa ja ao. toimintojen suorat kulut aiheuttamisperiaatteen mukaisesti.

	2025	2024	2023	2022
Kokonaistuotot	317 602,01	240 289,32	213 976,54	162 287,81
Kokonaiskulut	312 803,95	218 887,48	199 848,05	164 026,48

Yhteistyö ja yhteistyöhankkeet

Yhteistyötä on tehty aktiivisesti entiseen tapaan tavoitteellisesti, tarkoituksenmukaisesti ja resurssien puitteissa. Elävä Kainuu Leader on edustettuna useissa maakunnallisissa yhteistyöryhmissä, kuten: asiantuntijajäsenenä maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristössä (MYRS), jäsenenä Kainuun maaseuturyhmässä, kulttuuriympäristötoimikunnassa ja Kainuun Liiton Kainuun suunnitelmien ja ohjelmien vaikutusten arviointiryhmässä (SOVA). Yhteistyötä tehdään myös yritysten kehittämisen ja kansainvälisten asioiden edistämiseksi monien eri tahojen kanssa. Elävä Kainuu Leader toimii kylien edustajana Kainuun järjestöasianneuvottelukunnassa (JANE) maakunnallisen kylätoiminnan koordinoimisen myötä. Elävä Kainuu Leaderistä osallistuu toiminnanjohtaja tai hankeneuvoja Kainuun vesienhoidon yhteistyöryhmään vuosina 2024–2029.

Ohjelmakauden 2023–2027 strategiassa on painotettu yhteistyötä. **Oulujärvi Leader ry:n** kanssa aloitettu Tulevaisuuden Maalaisjärki selvityshanke alkoi huhtikuussa 2024 ja sen tavoitteena oli selvittää maaseudun palveluratkaisujen kehittämistä osana Älykäs Kylä -ratkaisua. Elävä Kainuu Leader ry hallinnoi hanketta ja projektin vetäjä toimi 50 prosentin työpanoksella, ja Oulujärvi Leader ry osallistui 20 prosentin resurssilla hankkeeseen. Hanke toteutti työpajat jokaisessa Kainuun kunnassa ja saadun informaation pohjalta suunnitteli jatkohankkeen sisältöä, selvityshanke päättyi toukokuussa 2025. Tulevaisuuden Maalaisjärki 2 -hanke sai rahoituksen Kainuun ELY-keskukselta vuonna 2025, ja sen hallinnoi Oulujärvi Leader ry. Hankkeen tavoitteena on viedä eteenpäin selvityshankkeessa eniten esille nousseita ideoita: liikkuvia palveluja ja elämyksellistä maaseutua konkreettisten testausten ja toteutusten kautta.

Elokuussa alkanut ESR+ rahoitteinen Paperit Kuntoon -hanke tehdään yhteistyössä Oulujärvi Leaderin kanssa, ja hanketta hallinnoi Oulujärvi Leader ry. Tavoitteena on madaltaa kynnystä hankkia henkilöllisyystodistus ja opetellaan turvallisesti käyttämään digitaalisia palveluita. Hanke on suunnattu Kainuun maakunnan ja Vaalan alueen asukkaille, joilla ei ole henkilötodistusta tai digitaidot kaipaavat vahvistusta.

Kolmen suomalaisen Leader-ryhmän: **Oulujärven, Koillismaan ja Elävä Kainuun** yhteinen kv-hanke nuorille, Exploring Nature – Suuri Luontoseikkailu -hankkeen rahoitus haettiin Kainuun ELY-keskuksesta. Hanketta koordinoi Koillismaan Leader ry ja hanketta edelsi Saksan Schwarzwaldin esiselvityshanke. Kansainvälisinä kumppaneina ovat kolme saksalaista Leader-ryhmää ja eurooppalainen nuorisoryhmä Young Explorers. Hanke on ympäristö-, ilmasto- ja luontoprojekti, joka toteutetaan yhteistyössä saksalaisten nuorten kanssa. Projektissa

tutustutaan luontoon, kansainväliseen yhteistyöhön ja ympäristötietouteen. Saksalaiset nuoret leireilivät ja tutustuivat hankkeen nuoriin Hyrynsalmen§ Ukkohallassa ja Kuusamon Oivangissa viikon ajan elokuussa.

Oulujärvi Leader hallinnoi Kainuun ja Koillismaan Kalaleaderia, jota toteutetaan 15 kunnan ja kuuden Leader-ryhmän alueella. Kalaleaderista voi hakea rahoitusta kalatalouden kehittämishankkeisiin. Aktivaattori myös neuvoa ELY-keskuksilta haettavien Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston tukien hakemisessa. Kalaleaderin kokouksiin osallistui vuonna 2025 toiminnanjohtaja. Kokouksia pidettiin neljä kappaletta. Kalaaktivaattori vaihtui marraskuussa 2025.

Muita yhteistyökumppaneita ovat **Kainuun ELY-keskus, ProYritysNyt, Business Kainuu, hanketoimijat ja sidosryhmät**. Savo&Kainuu Leader-ryhmien puheenjohtajat, varapuheenjohtajat ja toiminnanjohtajat kokoontuivat keväällä ja syksyllä yhteistyömerkeissä jakamaan omia kokemuksia ja käytänteitä hallitustyössä. Pohjois-Pohjanmaan Leader-ryhmien henkilöstöjen kanssa pidettiin kerran kuussa kokous, jossa keskusteltiin ajankohtaisista asioista. Rieska ja Keskipiste Leader-ryhmien henkilöstöt ja hallitukset vierailivat Kainuussa lokakuun alussa. He tutustuivat Oulujärven ja Elävä Kainuun Leader-ryhmien tuettuihin kohteisiin. Lisäksi yhteisellä päivällisellä keskusteltiin uudesta ohjelmakaudesta 2028–2034, vieraana oli MEP Merja Kyllönen.

Kuntapalaverit kunnan- ja kaupunginjohtajien ja elinvoimapäälliköitten kanssa jatkuivat säännöllisesti keväällä ja syksyllä 2025. Asialistalla oli muun muassa haetut hankkeet paikkakunnittain, myöntökehys ja kuntien toiveet Leader-ryhmälle. Kevään kuntapalaverissa kunnanjohtaja esitti, että Leader-infoa jaettaisiin uusille valtuustoille, ja toiminnanjohtaja piti infot paikallisesti syksyllä valtuustojen ja hallitusten kokouksissa. Suomussalmen kunnanhallituksen Leader-info jäi alkuvuodelle 2026 pidettäväksi. Näissä infoissa paikalla oli 49 miestä ja 33 naista, yhteensä 82 osallistujaa. Kaksivuotinen uusi Nuorisio Leader -hanke Tulevaisuuden tekijät sai kannatuksen kuntakokouksessa ja kuntien suostumuksella käytettiin vanhaa ohjelmakauden 2014–2020 kuntarahaa hankkeen omarahoituksessa.

Leader-ryhmä **Mansikka ry** on ollut tiivis yhteistyökumppani henkilöstölle Leader-toiminnan kehittämisessä. Hyvät käytänteet ja toimintatavat on jaettu, esimerkiksi Leader-ryhmän ja elinvoimapäälliköitten yhteinen työpaja tai kokous. Helmikuussa Mansikan ja Elävä Kainuun Leaderien henkilöstöt pitivät vaikuttavuusseminaarin, jossa käytiin läpi, miten vaikuttavuus näkyy hanketyössä. Saatu vertaistuki ja hyvät käytänteet ovat lisänneet henkilöstön tietotaitoa, ja antaneet perspektiiviä ja osaamista yhteisiin haasteisiin.

Tavoitteen mukaisesti järjestettiin rahoitusinfoja ja tukihakuihin liittyviä koulutuksia sidosryhmille ja hakijoille 17 kappaletta. Osallistujia oli kaikkiaan 93 miestä ja 171 naista, yhteensä 264 henkilöä. Nämä tehtiin yhteistyössä kuntien ja kyläyhteisöjen kanssa. Hanketoimijoille järjestettiin Ristijärvellä Hiisipirtillä toukokuussa yhteiset hanketreffit Oulujärvi Leaderin ja Kainuun ELY-keskuksen kanssa. Teemoina olivat erilaiset hanke-esittelyt, työpajat ja saatu palaute oli hyvä. Hanketoimijat jakoivat kokemuksia ja verkostoituivat päivän aikana.

Kainuun maakunnallinen kylätoiminta

Maakunnallisen kylätoiminnan valtionavun kustannukset noudattavat Suomen Kylät ry:n hallituksen tekemää päätöstä valtionavun kohdentamisesta maakunnallisille toimijoille lisätynä vuodelta 2024 käyttämättä jääneellä valtionavulla. Elävä Kainuu Leader ry on toiminut Kainuun maakunnallisena kylätoiminnan hallinnoijana 1.4.2023 alkaen määräaikaisesti vuosi kerrallaan. Kainuun kylätoiminta on toteutettu alueen kahden Leader-ryhmän, Elävä Kainuun ja Oulujärvi Leaderin, tiiviissä yhteistyössä kahdeksan kunnan alueella. Suomen Kylät ry julkaisi syyskuussa haun Kainuun maakunnallisen kylätoiminnan hoitamisesta toistaiseksi. Elävä Kainuu Leader ry:n hallitus päätti olla hakematta hallinnointia, joten Suomen Kylät ry:n hallitus päätti myöntää hallinnoinnin sitä hakeneelle Oulujärvi Leader ry:lle 1.1.2026 alkaen. Kyläkoordinaattorina toiminut Marjut Kyllönen jatkaa tehtävässä vaihtaen samalla Oulujärvi Leader ry:n alaisuuteen. Kyläkoordinaattori työskenteli vuonna 2025 valtionavulla 0,6 htv.

Valtionavulla toteutettu toiminta on ollut kyläyhdistysten neuvontaa ja koulutusta heidän tarvitsemissaan asioissa. Uusi yhteistyöverkostoja on luotu paikallistasolla sekä valtakunnallisesti. Toiminta-aikana on kartoitettu Kainuun kyläyhdistysten mielipiteitä ja ajatuksia maakunnallisen kylätoiminnan tulevaisuudesta. Toiminnan tavoitteena on ollut avoin monimuotoinen yhteistyö.

Kainuun kyläohjelma v. 2025–2027 toimenpanovuoden teemana oli vapaaehtoisten hyvinvointi. Kainuussa järjestettiin ”Kylä Sydämessä” – hyvinvointi- ja koulutuspäivä toukokuussa Paltamossa ja Suomen Kylät ry:n toiminnanjohtaja osallistui tilaisuuteen, osallistujia oli yhteensä 27. Hän tapasi vierailullaan kylätyöryhmän jäseniä, ja alueen Leader-ryhmien toiminnanjohtajat ja puheenjohtajat sekä kylätoimijoita.

Toimintaa suunniteltiin yhdessä Kainuun kylätyöryhmän kanssa, jossa oli edustajia Hyrynsalmelta, Suomussalmelta, Kuhmosta, Ristijärveltä, Puolangalta, Paltamosta, Sotkamosta ja Kajaanista. Kainuun kylätyöryhmä kokoontui 5 kertaa. Kyläyhdistyksille tarjottiin koulutusta ja neuvontaa kotisivuasioissa, sosiaalisen median ja tekoälyn käytössä. Suomussalmen Kyläparlamentti järjestettiin yhteistyössä Suomussalmen kunnan kanssa kaksi kertaa.

Laakajärven kyläyhdistys ry palkittiin vuoden kainuulaisen kylänä. Yhdistys ja yhteisöpuutarha ovat olleet laajan mediakiinnostuksen kohteena, muun muassa paikallismedia ja YLE ovat tehneet juttuja. Puutarhaan on käynyt tutustumassa kainuulaisia vierailijoita ja matkailijoita muualta.

Kylätoiminnan tapahtumia alla

Tapahtuma	Määrä
Avoimet Kylät -päivä	11 kylää osallistui (KNI 3, Kuhmo 2, Sotkamo, SMI 3, Ristijärvi, Paltamo)
Avoimet Joulukylät tapahtuma	2 kylää Kainuusta
Kyläjuhla	Laakajärven kyläjuhla 19.7., 60 osallistujaa, kyläyhdistys toteuttaja
Tekoälykoulutus teams:llä	2 koulutusta, osallistujia yhteensä 26
Kylä Sydämessä -hyvinvointipäivä	27 osallistujaa, Paltamo
Kainuun Vuoden Kylä 2025	7 kylää osallistui, ja voittaja Laakajärvi Sotkamo
Suomussalmen kyläparlamentti	yhteistyö SMI kunnan kanssa, 2 tilaisuutta

Kylätoimintaan liittyvää tiedottamista tehtiin monipuolisesti erilaisilla viestintäkanavilla. Kyläyhdistyksiä tiedotettiin suoralla sähköpostitiedottamisella sekä kuntien kyläasioista vastaavien viranhaltijoiden välityksellä. Kainuun kylätoiminnan kotisivuilla, Instagram ja Facebook tileillä viestittiin aktiivisesti omista sekä yhteistyöverkostojen tapahtumista. Uudet kotisivut www.kainuunkylatoiminta.fi

Kainuun Kyläkirje ilmestyi viisi kertaa. Sähköpostikirjeessä tiedotetaan ajankohtaisista kylä- ja maaseudun kehittämiseen liittyvistä asioista. Kyläyhdistyksillä on mahdollisuus ilmoittaa omia tilaisuuksia Kyläkirjeeseen. Tilajia kirjeellä on 137 hlö, avaamisprosentti 65 %. Paikallislehtiin lähetettiin tiedotteita ja juttuja ajankohtaisista asioista.

ROJEKTI-rahoitus

ROJEKTI-rahoitus on kuntarahoitteinen ja siihen on varattu 30 000 euroa, josta tällä hetkellä on jäljellä 27 978,93 euroa. Kohderyhmä on 12–29-vuotiaat, ja tarkoituksena on edistää nuorten aktiivisuutta ja osallisuutta paikallisessa ja alueellisessa kehittämisessä. Mainostuksesta ja jatkuvasta hausta huolimatta ROJEKTI-rahoituksen kyselyitä tuli vuoden 2025 aikana vain kaksi kappaletta, ja molemmat saivat ROJEKTI-rahoituksen. Tavoitteena oli saada viisi hanketta vuodelle 2025. Tavoitteena oli myös yhteistyö nuorisovaltuustojen kanssa, mikä toteutui esiselvityshankkeen aikana.

Nuoriso Leader

Yhdistyksen ensimmäinen Nuoriso Leader-hanke toteutettiin kesä-joulukuussa esiselvityshankkeena, joka oli Kainuun ELY-keskuksen 100 % rahoittama. Hanketyöntekijä toimi 100 prosentin työpanoksella. Nuoriso Leader -strategia, toimintamalli ja yhteistyöverkosto luotiin esiselvityshankkeessa ja ne on tiedotettu sidosryhmille kuten muun muassa kuntien nuorisotoimille. Nuorisokoordinaattori osallistui myös valtakunnalliseen Nuoriso Leader -verkostoon, esimerkkinä tästä verkoston Teams-kokoukset ja Nuoriso Leader -päivät Oivangissa Kuusamossa marraskuussa. Hallitus hyväksyi marraskuussa hankkeen loppuraportin, Nuoriso Leader -strategian, -toimintamallin ja -verkostanalyysin. Uusi kaksivuotinen Nuoriso Leader -hanke, joka toteuttaa esiselvityksen tuotokset sai rahoituspäätöksen ja se alkaa tammikuussa 2026. Kunnat kannattivat hanketta molempia hankkeita yksimielisesti.

Viestintä

Tärkein viestintäkanavamme on nettisivustomme www.kainuuleader.fi, joka täyttää lain vaatimukset digitaalisten palvelujen tarjoamisesta. Nettisivuilla uusia kävijöitä oli 2 300 kappaletta. Kaiken kaikkiaan sivuilla vierailtiin 22 000 kertaa. Paikallislehdet ovat tärkeä viestintäkanava. Toiminta-alueella paikallislehtiä ovat Ylä-Kainuu, Sotkamo-lehti, Kuhmolainen, sekä paikallisjulkaisu Ristaos-lehti. Maakuntalehtenä toimii Kainuun Sanomat. Yhteistyössä Kainuun ELY-keskuksen ja Oulujärvi Leaderin kanssa julkaistava tiedotuslehti Vekkari ilmestyi marraskuussa. Lehdistöiedotteita laadittiin kahdeksan kappaletta. Lehtileikkeitä vuodelta 2025 kertyi kaikkiaan 86 kappaletta (tavoite 50 kpl) ja näistä liittyi seitsemän Kainuun maakunnalliseen kylätoimintaan. Lisäksi Laakajärven yhteisöpuutarhahanke pääsi Ylen uutisiin ja Apu-lehteen.

Sosiaalinen media on Leader-konseptiin sopiva ja edullinen tapa viestiä toiminnasta. Elävä Kainuu Leaderin Facebook-sivustolla oli vuoden lopussa 714 seuraajaa, joten kasvua oli 29 seuraajaa edellisestä vuodesta. Nuoriso Leader Facebook-sivustolla oli 55 seuraajaa. Julkaisuja tehtiin Elävä Kainuu Leaderin sivuilla 102 (tavoite 52), jotka keräsi katsontakertoja 61 200. Nuoriso Leaderin sivuille julkaisuja tehtiin kahdeksan ja katsontakertoja kertyi 1 644. Vuoden 2025 aikana hyödynnettiin Instagramia ja julkaisuja kertyi 84 kpl ja katsontakertoja 9 000. Seuraajia oli 196 (kasvua edelliseen vuoteen 57 kpl, tavoite 50). Nuoriso Leaderin Instagramissa seuraajia oli 49 ja julkaisujen määrä kuusi.

Yhteistyötä kuntien viestintähenkilöiden kanssa tehtiin tiiviisti. He julkaisivat tiedotteita niin kuntien nettisivustoilla kuin omilla somekanavissaan. Hanketoimijoille sekä tapahtumien kohderyhmille (yrittäjäjärjestöt, kylä- ja yhdistystoimijat) tiedotettiin tilaisuuksista myös sähköpostitse. Kainuun maaseutuviestinnän koordinaattorina on toiminut Kimmo Rauatmaa ja olemme tehneet vahvaa yhteistyötä rahoitukseen liittyvän viestinnän saralla. Kainuun ElyMaaseutu.fi/kainuu sivustolla julkaistiin 9 kpl Elävä Kainuu Leader ry:n toiminnasta, hankkeista ja rahoituksesta kertovaa juttua.

Hyväksytty hallituksen kokouksessa 26.2.2026. Allekirjoitettu sähköisesti.

Marja Tolonen
toiminnanjohtaja

Arto Tolonen
hallituksen puheenjohtaja